

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXV. De Diocletiano, qui turpiter imperio se abdicavit, & ob Ecclesiarum persecutionem fulmine ictus est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

Κεφ. ΚΕ'.

A

CAPUT XXV.

De Diocletiano, qui turpiter Imperio se abdicavit, & qui ob Ecclesiarum persecutionem fulmine percussus est.

Περὶ Διοκλητιανῆος καὶ αἰχμῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τῆς διωγμῶν τῶν ἐκκλησιῶν κεραινομένων.

Διοκλητιανὸς ὁ μὲν τὴν μαιφονίαν τῆς
διωγμῆς αὐτοῦ ἐαυτὸν καθ' ἑαυτὸν φησάμε-
νος διατῶν τῆς ἀφροσύνης βλάβει, μιᾶς
ἐκ τῶν ἀφροσύνης οἰκισέως καθιεργμῶν ἐμω-
ρήθη. πὶ δὴ τῶν συνήνεγκε, πρὸς τὸν Θεὸν ἡ-
μῶν τὸν πόλεμον ἐνέσταδεν; ἢ οἶμαι, τῶν
τῆς κεραινῆς βολῆς δειδώς, διαγάγοι τὸν
ἐπὶ λαὸν βίον. λαλεῖ Νικομήδεια. & σιωπῶσι
ὅτι καὶ οἱ σὺν ἑστέοντες, ὧν καὶ αὐτὸς ὦν τυχε-
ται. ἐδὴ το μὲν τοι τὰ βασιλεία καὶ ὁ οἶκος
αὐτοῦ. Πηνεμομένης σκηπῆς, νεμομένης τε ἔρα-
νίας φλογός καὶ ἀφροσύνης γὰρ ἡ τῶν ἐκβα-
σις τῶν ἐν φρονοῦντων ἐδὲ γὰρ ἐσιώπων,
ἐδὲ τὴν οἰμωγὴν τῶν ἀναξίως γνησιμῶν ἐ-
πεκαλύπτουν. Φανερώς ὅτι καὶ δημοσία παρ-
ρησιαζόμενοι, πρὸς ἀλλήλους διελέγοντο. τίς
ἡ τὸσαυτὴ μακρία; πόση ὅτι ἡ τῆς δυναστείας
ἀλαζονεία, το μὲν πολεμῶν Θεῷ ὄντας ἀν-
δράπες. ἀγνωστέα ὅτι καὶ δικαιοτάτη θρησκεία
ἦεν ἐμπαρανεῖν. τοσούτοι ὅτι δὴ καὶ ἀν-
δράπων δικαίον ὀλεθρον, μηδεμιᾶς περὶ
παρχέσης αἰτίας μηχανήσασθαι. ὡς τῆς
τῶν πάντων ὑποκρίων ζωφροσύνης διδά-
σκαλον. ὡς κηδεμονίας στρατῶν πρὸς τῆς ἐαυ-
τῶν πολιτείας. ἐπὶ τῶν τῶν ὁμο-
φύλων, οἱ μηδέποτε τὰ τῶν πολεμίων ἐν
ἀνταξίᾳ μεταφρενα θεασάμενοι. τέλει
γὰρ τῶν ἀνοσιῶν ἔργων ἐκδικίαν ἡ θεία
πρῶτοι μετῴληθεν, & μὴ ἀνδρὶ δημοσίας βλά-
βης τοσαύται γένεθροντο σφαγαί, ὅσαι εἰ
ἐν Βαρβάρων ἐχθρόντο, ἱκανὰς εἶναι πρὸς
αἰωνίαν εἰρήνην. πάντες γὰρ τὸ τῆς ἀφροσύνης
βασιλείας στρατόμαχος, ὑποταχθέντες ἐξουσίᾳ
τῆς ἀφροσύνης, βία τε τῶν Ῥωμαίων δέχνην
ἀπάσαν, ἀφροσύνης Θεῷ τὴν μεγάλην
πόλιν ἐλευθερώσης, πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς
πολέμοις ἀνέλω. ἀλλὰ μὴ καὶ πρὸς τὸν
Θεὸν ἐκφωνήσεις τῶν περὶ τῶν, καὶ τὴν
ἐμφοτον ἐλευθερίαν ποθοῦντων. καὶ οἱ μὲν
τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν κακῶν τῆς εὐχαρι-
στίας πρὸς τὸν Θεὸν ἔπαινοι, δὲ παρ' ὁδοῦ τῆς
ἐλευθερίας αὐτοῖς καὶ τῶν μὲν δικαιοσύ-
νης συμβολαίων. πῶς & παντὶ τρόπῳ τὴν

Diocletianus vero post cruentam
persecutionis saevitiam, suamet
ipse sententia damnatus, ob vitium in-
faniae, vili quodam clausus domicilio
pœnas dedit. Quid igitur illi profuit,
bellum Deo nostro intulisse: ut scilicet
fulminis ictum assidue metuens, reli-
quam deinceps vitam exigeret. Testa-
tur hæc urbs Nicomedia: nec silent hi
qui rem oculis viderunt, quorum ex nu-
mero etiam ipse sum. Vastabatur pala-
tium, & Diocletiani ipsius conclave,
fulmine ac caelesti quodam incendio il-
lud depascente. Ac eventus quidem ea-
rum rerum à prudentibus viris prædi-
ctus fuerat. Neque enim tacere poterant,
nec gemitum suum in tanta rerum indi-
gnitate occultabant: sed palam & aper-
te ipsi inter se summa cum libertate hos
sermones jactabant: Quis hic furor?
quæ tanta potentiae insolentia, ut ho-
mines Deo bellum inferre audeant, &
sanctissimam justissimamque religio-
nem contumelia afficere; utque tantæ
multitudinis, adeoque hominum æquis-
simorum, sine ulla ipsorum culpa, eadem
atque exitium machinari non dubitent.
O præclarum magistrum modestiæ om-
nium subditorum! ô præclarum insti-
tutorē curæ ac sollicitudinis quam mili-
tes pro civibus suis gerant! Pectora tri-
bulium suorum perfodiebant hi, qui
nunquam in acie terga hostium vide-
rant. Tandem verò divini Numinis pro-
videntia, tam impiorum facinorum pœ-
nas ab illis exegit; nec tamen sine da-
mno Reipublicæ. Tot potro tantæque fa-
ctæ sunt cædes nostrorum, ut si tantæ
unquam factæ essent Barbarorum stra-
ges, suffecturum id fuerit ad perpetuum
nobis pacem comparandam. Totus
enim ille supra memorati Imperatoris
exercitus, cum in potestatem venisset
hominis ignavi qui Imperium Roma-
num per vim rapuerat; Deo tandem
urbi Romanæ libertatem restituyente,
multis & maximis præliis penitus ex-
tinctus est. Sed & voces Deum Adju-
torem inclamantium tunc cum oppri-
merentur, & innatam sibi libertatem
omnibus votis optarent; laudes item
post malorum depulsionem, cum gra-
tiarum actione Deo persolutæ, cum li-
bertas & contractuum æquitas ipsis red-
dita esset; an non singularem Dei pro-

Ggg g

videntiam, & paternam adversus homines caritatem modis omnibus declarant?

CAPUT XXVI.

Quod Deus causa fuit pietatis Imperatoris, & quod eventus prosperos à Deo pascere, eique acceptos ferre debemus: secus autem gesta negligentia nostra imputare.

Meam porro operam cum laudant, quæ ex divini Numinis instinctu sumpsit exordium; an non aperte confirmant, fortium facinorum meorum Deum Auctorem fuisse? Ita certè. Dei enim proprium est, optima quæq; agere: hominum verò, obsequi. Illud porro optimum ac præstantissimum ministerium est, cum quis antequam manum operi admoveat, sedulo prospicit ut cuncta quam tutissimè gerantur. Norunt quidem omnes mortales, harum manuum sanctissimum ministerium Deo deberi cum pura ac sincera fide: & precibus ac supplicationibus cum manuum operâ conjunctis, quicquid actum est pro hominum utilitate, feliciter esse confectum: quippe cum tantum utilitatis & privatim & publicè in omnes redundaverit, quantum quisque tum sibi, tum necessariis suis optaverat, pugnas etiam viderunt, & spectatores fuerunt prælii, cum divina providentia victoriam populo largita est: animadverterunt faventem precibus nostris atque adspirantem Deum. Quippe invicta res est, iusta precatio, nec unquam voto suo excidit, qui sanctè Deo supplicasset. Neque enim locus repulsæ relinquitur, nisi quoties vacillaverit fides. Etenim Deus semper propitius adest, hominum probitatem benigno excipiens vultu. Quamobrem interdum quidem labi, humanum est; humanorum verò lapsuum nequaquam Auctor est Deus. Quicumque ergo pietatem conlectantur, gratias omnium Servatori, pro nostra suæque ipsorum salute, & pro Reipublicæ prospero statu agere debent: sanctisque precibus & continuis supplicationibus Christum nobis propitium reddere, ut beneficia sua perpetua esse velit. Hic enim Auxiliator invictus, & Propugnator est iustorum. Idem Iudex optimus; Antesignanus immortalitatis; & vitæ æternæ Largitor.

Α Ξ Θεὸς ἀρένοιαν καὶ τὴν πρὸς ἀδελφοὺς
σοφὴν χαρακτερίζῃ;

Κεφ. Κς.

Ὅτι τῆς βασιλείας ἐυσέβειας ὁ Θεὸς αἰτιᾷ, ὅτι τὰ ἀνθρώπων
καὶ μάλιστα τοῦ Χριστοῦ ζῆτον, ὅτι ἀπὸ λογικῶν ὁμοιωμάτων
δι' ἡμετέρας ἀπὸ χειρὸς τὰ πάσης μακάριστα.

Οταν ὅ τιν' ἐμὴν ὑποψέσιν ἐπαύσαν, ὅς ἐστιν ὁ Θεὸς τὴν δεξιὴν ἔχων, ὅς ἐστιν ὁ Θεὸς τὴν ἀνδραγαθίαν τοῦ Θεοῦ αἰπὸν εἶναι διαβεβαιουῖται; πάντων γε μαλιστα ἐστὶν ὁ Θεὸς ἰδὼν, τὸ τὰ ἀρετὰ κατὰ ἀνθρώπων δέ, τὸ τῷ Θεῷ πείθεσθαι. ἐστὶν ὅτι ἀπὸ διακονίας καλλίστης τε καὶ δόξης, εἰς τὴν πρὸς εὐχρηστέως περὶ ἀσπιδά (εἰ τὴν τῷ περὶ χηλιδίων ἀσφάλειαν καὶ ἐπιστάτην πάντες ἀνθρώποι τὴν τῶν δέ τῷ χειρὸς ἀγαστὰ τὴν λατρείαν, ὁφείλει δὲ τῷ Θεῷ πᾶσι κατὰ τὰς εἰλικρινεστάτης καὶ σωγῆται: τὰς ἐν εὐχαῖς τε καὶ λιτανείαις, πᾶσι οἱ πιστοὶ ὑπὲρ συμφέρονσι, κατὰ τὴν ἀρετὴν μένης ὡφελείας ἰδὼν τε καὶ δημοσίᾳ τοσούτης, ὅσην ἀν' ἑκάστῳ αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις ἡνέκα ὅς ἐβόησαν ὅτι καὶ τὰς μάχας καὶ ἐβασάνθη τὸν πόλεμον, τῆς τῷ Θεῷ προνοίας τὴν νίκην τῷ δήμῳ βραβεύσας, καὶ τὸν Θεὸν ἡμετέρας εὐχαῖς σωμασμοῖσι νικῆτον γὰρ χεῖμα ἢ δικαία προσδοχὴ καὶ ὁσῶς λιτανεύων διποτυγχανεῖ τε σκαπὲ καὶ γὰρ φιλεῖπέ) κόσμῳ διπτεῖ, μακάριον μόνον εἶναι ἀν' τὸ τῆς πίστεως ὁλόκληρον ὅτι ὁ Θεὸς αἰεὶ πάρεστιν ἐν μένῃ, τὴν τῶν ἀνθρώπων προσδεχόμενος καλοκαγαθίας ἀνθρώπων μὲν, παῖσαι ποτὲ ὁ ὅς Θεός, αἰεὶ πᾶσι τῶν ἀνθρώπων πηισμάτων διὰ χεῖρας πάντας τὰς τὴν θεοσέβειαν κατὰ δικαιοσύνην χάριν ὁμολογεῖν τῷ σωτηριᾷ τῶν πάντων, καὶ τῇ ἡμετέρας αὐτῶν σωτηρίᾳ, καὶ τῇ δημοσίᾳ πραγμάτων εὐμοιρίᾳ. ὅσας τε εὐχαῖς καὶ λιτανείαις ἐπαλλήλοις ὁξύνει τὸν Χριστὸν ἡμῶν, ὅπως τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ διαφυλάθοι ἕτοιμοι γάρ ἐσιν ἀνθρώποι συμμαχοῦ καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν δικαίων. ὁ δὲ αὐτός, κρείττης ἀεὶς. ἀθανάσιος ἡγεμὼν αἰδὶς ζωῆς χορηγός.